

Novellairó pályázatra beérkezett pályamunka

112. pályázat

2017.

SZÁMOS ÉLET

Egy-kettő-három.

Megszűnt a keze remegése, kifújta a levegőt, és célzott. Ahogy a szívdobogása csillapodott, úgy erősödött a madarak árulkodó csipogása körülötte. A gímszarvas, mint valami erdei tünemény, szinte lebegett az erdő talaján kúszó köd és egy szertelen kőris ágas-bogas ágai között. A vadász tekintete végigkúszott a ferlachi csövén egészen a vadig – szeme, a villa, a célzótüske és az állat váll-lapja vonalba kerültek.

Di-di-di –töltötte meg a reggeli erdőt a figyelmeztető cinegehang, de a szarvas csupán előkelően felpillantott unott legeléséből. A vadász az állatra nézett – a vad pedig hatalmas, mélybarna szemével vissza. Nem felé, még csak nem is rá nézett, hanem belé látott. Hátsó lábában az izmok csomókba rendeződtek, nagyot szökkent, majd elinált a bozótosba. A vadász nem lőtt utána, feltápáskodott a dérlepte, hideg talajról, és alkarjára tette billenőcsövűjét. Teste úgy átfagyott, mintha időtlen idők óta hasalt volna az avar lepte földön.

Már fordult volna meg, hogy visszamenjen a vadászházba, ahol a kandalló tüze várta, de váratlanul eszébe ötlött Arany verse – talán felesége olvasta fel neki: Nosza rajta, gyors legények! Ériük utól azt a gímet. És – akarva, akaratlan – Űzik ismét szakadatlan. Hunor és Magor vére árasztotta el a testét, széthajtotta a bozót sűrű ágait, és hirtelen támadt lelkesedéssel a szarvas után eredt a gödöllői rengeteg mélyére.

***

A nyíló ablakon keresztül az ébredő tavasz illata töltötte meg szobáját, frissességet hozva a hosszú tél dohos és kályhafüstös, nehéz levegőjébe. Ugyan a makadámon csattogó patkók hangja és az öreg szerb fuvaros, Boško „Hajde, hajde!”¹ unszolása hívatlan vendégként kúszott be a helyiségbe, de az utca megszokott zajai szíves fogadtatásra letek benne.

Gyászol a nemzet! Komárom hős védőjét ajkukon a himnusszal ezrek kísérték utolsó útjára, a Kerepesi temetőbe. Sakkjáték és képtalány! Itt a Vasárnapi Újság! – A rikkancsfiú sztentori kiabálása megmelengette szívét: – „Ne ránts ok nélkül, vissza ne dugj mocsokkal!” Keresztessy József vívómester 50. éve okítja fáradhatatlanul, lovagias szellemben tanítványait – kiabálta szakadatlan. Köszönöm, uram! Szép napot!

Mire a szobába ért, már csak támolgott az idő. Felesége, Lilla szomorú szertartásossággal kötötte a függönyöket, a mozdulatain túli, nyüzsgő utcára tekintett vágyakozva. Gusztáv testvére az ágygal szemközti falat bámulta, a szigorú ábrázatú, karót nyelt családtagok fotóit és az általuk övezett saját festményét, amelyet a hegyek között kanyargó folyó ihletett. Az olvasóasztala mellett ifjú gyakornoka, Kazimir ült, szórakozottan babrálta az asztali óra tétlen ingáját.

– Egy szép gímmel álmodtam. – Néhány pillanatba telt, mire felismerte saját, erőtlen szavait. A mosolygós, szőke fiatalember, amint meghallotta hangját, felugrott a székről, és barátsággal megszorította kezét. – Károly bátyám, a betyárját, de ránk ijesztett! Nem lesz itt semmi baj, ha már a vadászaton jár az esze!

A szobára csend telepedett. Az ágyhoz lépő családtagok nem osztoztak Kazimir bizakodó derűjében, szemükben riadtságot és aggodalmat látott. Felesége ült mellé, aki óvatosan megigazította a vánkost a feje alatt, üdítő borogatást tett a homlokára, majd gyengéden a méreteres dunna alá csúsztatta erőtlen, hasogató kezeit: – Szó sem lehet vadászatról, most is abból lett a baj – mondta legkedvesebb megrovó hangján.

---

¹ Gyerünk! Gyerünk!

Minden erejét összeszedve, egy biztató mosollyal viszonzta volna Lilla kedves zsörtölődését, de nehéz és égő szemhéja akarata ellenére lecsukódott. Mielőtt újra lázas álomba merült volna, a borogatásnál is nyugtatóbb simogatást érzett az arcán.

***

Menekült. Hiába próbálta kezével elhajtani a nádat, a levelek minden keserves lépésnél megsebeztek az arcát. Ha tüzelő combjainak engedelmességre lassított, egy ulánus dzsidáját vagy egy gyalogos szuronyának hegyét képzelte a háta közepében. Bal csizmáját magának követelte a jéghideg vízű mocsár – egyre növekvő veszteségei közé számolta azt is –, végül csak akkor állt meg, amikor a kimerülés térdre kényszerítette.

Rejtve szeme előtt, mások is vívták a maguk tusáját a nádasban: saját zihálásán túl a közelben egy ló keserves nyerítését lehetett hallani, akit hiába kérlelt gazdája perceként át, egy tapodtat sem mozdult. Pisztoly dörrent, az állat szívfacsaró könyörgése megszakadt. A következő lövés után csend telepedett a lápra.

Egy, kettő, három mély dördülés. Messze a háta mögött ágyúk törték meg a gyászos csendet, a torkolattüzek fényei végigfutottak a viharos fellegeken, elterülve rajtuk, amíg a szem ellát. Hatfontosok szórták a kartácsot. A csata elveszett, de a balszárny még derekasan küzdött, időt nyerve a megfutóknak.

Az új erőre kapó tücskök és békák hangján vibráló nádasból cuppogó hangot hallott. Valaki közeledett felé. Fegyverét rég eldobta, testét a mocsár, lelkét a szégyen törte meg. Nem volt dolga többé a világgal most, hogy a szabadságot osztrák és orosz csizmák tapodták. Csak a véget vágyta. Mellette egy hajadonfőtt, rogyatwkáját vesztett szőke lengyel tört ki a nádasból, keservesen küzdve a mocsárral. A katona, akinek kék egyenruhája sártól volt mocskos, hamarabb eszmélt rémületéből, és zavartan rávigyorgott. – Głowa do góry, mój przyjaciel! Powodzenia!² – karattyolta, majd kardjával a talajt lapogatva, öles léptekkel eltűnt a nádfüggöny mögött.

A rosseb egyen meg, przyjaciel, igazán segíthetnél volna! – morogta maga elé a menekülő. – Azért sok szerencséd neked is! – kiabálta végül békülékenyen a katona után. Reményét veszítve leült a hideg vízbe, letolta kezéről a ráragadt sarat, majd látva ennek értelmetlenségét, térdére támaszkodott, és várta, hogy sorsa beteljesüljön – lándzsa, szurony vagy kihülés képében. Ekkor valaki megszólalt: – Stać podeszwa, dzieciak. Musimy iść!³ – A szőke lengyel állt felette, a kezét nyújtotta, és felsegítette. Mit volt mit tenni, csüggedtségén felülkerekedve a polák után indult.

***

Csak a gyertya fénye remegett a szobában, az imbolygó árnyékok közül nem tűnt elő Kazimir, sem Gusztáv, ahogyan Lilla sem – magában feküdt ágyában. Az összehúzott függönyön túli esti város csendes volt, csak a csukott ajtó alatt becsorgó fénnel szüremlett hozzá be egy beszélgetés.

– Kérem, én már akkor Keleti úr mellett voltam fogalmazóként 1867-ben, amikor még csak hatan dolgoztunk a hivatalban! Ha nem számoljuk a díjnokokat. De hát azok csak jönnek-mennek, azok már csak ilyenek.

– Jól tudom, hiszen a lakásunkban rendezte be Károly a hivatalt – próbálta rövidre szabni a parttalan hízelgést Lilla.

---

² Fel a fejjel, barátom! Sok szerencséd!

³ Talpra, kölyök! Mennünk kell!

– És most? Negyvenkilenc, engem is hozzávéve, természetesen! Alig huszonöt év alatt! Nagyszerű ember, mindig mondtam! A legifjabb tudományág kérem, mindig ezt mondta Keleti úr.

– Köszönjük a látogatását! Átadom jókívánságait! – Bár nem láthatta, fogadni mert volna rá, hogy Lilla udvarias, de határozott mozdulatokkal szorítja ki a nappaliból a pojacát.

Az ajtócsapódás után újra a magány társult hozzá, ahogy fogyott a gyertya, úgy fogyott a szoba is körülötte, a fotográfiákat, apja és testvére festményeit nyelte el elsőként a sötétség, majd következett a csigamintás ágy, benne a saját elgyötört testével, a csíkos huzatú székek, egyik a másik után – de minek is székek, ha nem ül többé íróasztalához? Utolsóként az álló óra és félbehagyott könyve tűnt el az asztallal együtt.

Hörgő köhögés tört elő belőle. Lilla siető lépteit hallotta. Felesége homlokát simogatta, lefejtette kényszeresen markolászó kezét takarójáról.

***

A folyó híven tükrözte névadóját, Marost, a türelmes tündérlányt, aki –forrófejű hűgával, Olttal ellentétben – nem rontott neki a Kárpátok bérceinek, inkább megfontoltan, minden akadályt kikerülve, egyesülve a Dunával jutott el a Fekete-tenger mellé száműzött apjához. A víz ráérősen kanyargott a hegyek lábánál, fordulóról fordulóra türelemre tanítva a rajta utazót, és cserébe minden csodáját megmutatta. A part mentén megdőlt fák hódoltak a folyónak, koronájukkal szinte súrolták a felszín, gyökerükkel keményen szorították a lankás fővenyt, hús árnyékukban farkasok oltották szomjukat, kócsagok kaptak szárnyra a nádasból, eleség után lesve. Egyszer-egyszer a mélység nagyjai – ős öreg halak, bibliai névvel, mint Sámson vagy Mózes – is megmutatták magukat, a hasukat megcsillantva a nap felé ugrottak, majd hullámokat vetve, eltűntek a folyó békés felszínén.

A bárka a napsütéstől barnára cserzett vén tutajosa – csakúgy, ahogy a part fáit kapaszkodtak – keményen fogta ujjaival a kormánylapátot, biztos kézzel irányította a sószállító bárkát. Néha az orrba kiáltott unokájának, fatörzsek, zátonyok után kérdezett. Csak okította a kölyköt, hiszen ismerte a mélység minden veszélyét, kikerülte a veszedelmes homokpadokat, a csak annak látszóknak pedig hagyta, hadd csiklandozzák meg a bárka gerincét.

Mellette ülő utasa boldogan gondolt arra, hogy egykoron a fáraó írnokai is ugyanígy ülhettek vitorlásuk fedélzetén a Níluson utazva, hogy számba vegyék Egyiptom népét. Izgalommal, félelemmel és talán kétségekkel telve hajóztak sosem látott tájak felé, hogy teljesítsék uralkodójuk parancsát. Névtelen írástudók, hivatalnokok, akik a Sínai-hegy lábánál, Jeruzsálemben vagy éppen Rómában, furcsálló tekintetek között végezték az uralkodó által rájuk rótt feladatot, hogy összeszedjék a birodalom apró mozaikjait.

Boldogan nézett az ég felé, hogy kalapja alá engedje a nyári napforró fényét.

– Volt már erre dolga az úrnak? – kérdezte a tutajos, váratlanul megszakítva hallgatását.

– Egyszer. Húsz éve, innen nem messze tartottak fogságban az oláhok – mondta, árnyékot adó kalapja alól kitekintve a hajósra.

– A bitangok. Aztán miért tettek ilyet?

– Miután a szabadságharc elbukott, a levegőbe repítettük a dandár megmaradt lőszerét a dobriai rengetegben – felelte mosolyogva.

– A kutya fáját, emlékszem a robbanásra. Azt az istentelen robajt ide-oda vetették a hegyek, egyiküknek se kellett, mindegyik kiköpte. Végigfutott a Maros völgyén, még a lippai tutajosok is keresztet vetettek akkora lármától! Siheder lehetett még akkor.

– Tizenhat. Forrófejű, álmodozó kölyök. – Révedt tekintete elárulta, hogy újraéli azokat a

napokat.

Ismét csend telepedett a fedélzetre. Déva várának üres héja végleg eltűnt a hátuk mögött, de még utolérte őket a település delet ütő harangja, csatlakozva Marosnémeti és Solymos templomainak zúgásához. Egy-kettő-három.

Elképzelte, ahogy a földeken dolgozó napszámosok, meghallva a harangszót, megtörlik verejtékező homlokukat, már nem tépik le a kezükben pihenő, az összegyűjtött napfénytől dagadó, illatos mézesfehér, kacér királyleányka vagy csökönyös ezerjő szőlő fürtjét, inkább árnyékba vonulnak, hogy ott bontsák ki batyuba csomagolt ebédjüket.

– Aztán mi a mestersége az úrnak? – kérdezte az öreg kiszáradva.

– Én vezetem a Statisztikai Hivatalt! Gondolom, hallotta már, hogy januárban lajstromba vettük az ország népét – mondta büszkén.

– Nagyon unatkozhatnak ott Pesten, ha ilyen dolgokra tékozzolják az idejüket. – A tutajos egy pillantás erejéig levette szemét a folyóról, és kemény vonásai alól rámosolygott.

– Nem pazarlás az, bátyám! Különbözik miképpen tudhatnánk meg, hogy kik és mennyien lakják az országot?

– Papírra vetni, megszámlálni, szabályozni... Felesleges úri huncutság! De mit bánom, csak tegyék, ha az jólesik szívüknek!

– Miért lenne felesleges? Már az egyiptomi fáraók koruk és nemök szerint írták össze népüket, csakúgy, mint Augustus római császár. Csak ismeri Dávid királyt vagy Mózeset? Mózes a Sínai-hegy lábánál számlálta meg övéit! Az is úri huncutság volt? – vont a kérdőre szenvedélyesen a tutajost.

– No, lehet, hogy tévedtem. Valóban nem felesleges, ha ilyen fontos ez a sok kacifántos uralkodónak. Azok két dolgot akarnak tőlünk: vért vagy baksist. Mindkettő a háborúhoz kell. Jöttek is a maga népszámlálási biztosai télvíz idején, de jöhetett volna Mózes, a fáraó, akár az Úr anygala vagy maga Ferenc József, engem meg nem számolnak, punktum!

– Ki sem töltötte a házi gyűjtőlajstromot? – kérdezte keserűen az utas.

– Nem én! – Majd látva utasa bánkódását, lelkiismeret-furdalással a hangjában hozzátette: – Ne haragudjon az ilyen vén számarra, mint amilyen én vagyok! Ne búsuljon, ki tudja, lehet, hogy kimaradt egy-két név a Dávid király regiszteréből is, és egyel többen álltak a Sínai-hegy lábánál, oszt mégsem vette észre az a sok bölcs uralkodó...

Jobbjával el nem engedte a kormánylapátot, de balját utasa vállára tette békülékenyen.

***

Csekély volt az, amit felajánlhatott magából Istennek, de azt szíves örömet odaadta volna egy utolsó pillantásért, hogy utoljára láthassa szeretteit – mindhiába, ólomsúlyú szemhéját nem tudta megemelni. Maradtak a kavargó rémálmok, melyeken alig-alig tudott áthatolni a szoba erőtlen hangjai – sírás? – és az érintések a kezén, vállán és homlokán.

Nem akarta, hogy rémálmai, bennük az ágyúként döngő hivatali ajtókkal, nyegle díjnokokkal, lusta hivatali szolgálakkal vagy nyerítő huszárparipákkal elnyeljék, nem akart a gödöllői rengetegben bolyongani vagy a lábpan elsüllyedni.

Ereje utolsó szilánkjával nyugodt álomért esdekelt.

***

1880 nyara még ereje teljében tombolt, aki tehette, a Városliget fái között keresett menedéket a hőség elől. Csak a búskomorak és az összetört szívű kóválygók vették észre azt a néhány aláhulló, száraz falevelet, melyek elárulták: mint minden ólomlábon vánszorgó, boldog-forró

nyár, egyszer ez is véget ért.

Hiába nyújtogatta a nyakát, a leszállók között nem látta meg feleségét, a zöld-fehér zászlós lóvasút nem hozta el neki Lillát. Így ugyan sem búskomor nem volt, és szívét se törték össze, mégis látta az egy-egy alattomban lehulló falevelet – volt ideje észrevenni. Váratlan szabadidejét kihasználva elsétált egy közeli dohánytőzsdéhez, és vett 10 Tschakirli szivarkát. A visszaúton szórakozottan forgatta az egyik szálát, de végül visszadugta a papírzacskóba, nem mert rágyújtani – Lilla ki nem állhatta a dohányszagot, a 23 krajcár eltékozlásáról nem is beszélve. – Városliget, állatkert! Stadtpark, Zoo! – hallotta a kocsis hangját a távolból, ezért gyorsított. Mire az állatkert bejáratához ért, Lilla és Ágost előtűnt a távozó kocsi mögül, Lilla kíváncsian forgolódott, majd mikor észrevette őt, boldogan megpörgette ernyőjét válla fölött, és hevesen integetett.

Ágost térdig hajolva köszöntötte őt. – Uram, örvendek! – üdvözölte viszont széles mosollyal eltúlzott gesztusát, majd engedve barátságának, megölelte őt.

– Elhoztam neked a hölgyet, nagyon vigyázz rá, különben párbajra hívlak! – adta át testvére kezét, és mellé hatalmasat kacintott. Lilla neheztelően pillantott rá. – Hát tehetek én róla, hogy férjrad egy újjászületett Thury György, valóságos Keresztessy József? – Ágost gyors léptekkel eltávolodott Lilla ernyőjétől, és kacagva hátraintett sietségében. – Jó szórakozást!

– Kártya? – kérdezte férje Lillát.

– Mi más lenne? Néha olyan, mint egy nagy gyerek.

Elindultak az állatkert bejáratához. A jegypénztárnál Károly kifizette a 80 krajcárt, magához vett egy állatkerti kalauzt meg egy programfüzetet, majd bandukolni kezdtek a kanyargó ösvényeken, zsbongó iskoláscsoportok és andalgó szerelmesek között.

Lépteiket a zenepavilonból, a fák közül átszüremlő hegedűmuzsika kísérte, balról a nagy tó lakói – hattyúk, kócsagok és kacsák – zajongtak, ha megunták a lármezést, a tó szigetecskéjén kialakított művi vízesés alatt lubickoltak, melyet egy szüntelenül dohogó gőzgép tartott mozgásban. Lassan, édes szótlanságban bandukoltak a tó mellett, figyelve mások és élvezve saját boldogságukat. A majomháznál egy ügyvédbojtár felgyúrt ingujjal ugratta a majmokat, a ketrec lakói egy kis elemőzsiéért cserébe szívesen utánozták a fiatal ökölvívó mozdulatait, a körülálló hölgyek kitörő öröme.

A medveketreceknél megálltak egy pillanatra, s nézték, ahogy a legtöbb állat lustán szuszogott a ketrec mélyén – csak egy mászkált zaklatottan fel s alá börtönében. Az orvmadarak röpdéjénél hosszan időztek. Az éles csúcsban az ég felé törő boltíves voilerek hiába ejtettek rabul megannyi érdekes és büszke ragadozót, tekintetüket csak egy vonzotta delejesen: az nem forgatta büszkén fejét, és nem tárogatta szárnyait gőgösen, csak gubbasztott behúzott nyakkal, mint egy hatalmába belefásult shakespeare-i uralkodó.

– Barna keselyű, vultur cimereus, mönchsgeier – olvasta Lilla a kalauzból. Alig vette le szemét a ketrec lakójáról, újra és újra magához vonzotta tekintetét a borzalmas madár.

– Rossz érzésem támadt, menjünk innen, Károly! – kérte meglepő ijedséggel a szemében Lilla.

– Csacsi – válaszolta, de hagyta magát elhúzni a rettentő madár kalitjától.

Nézd, Károly, mutatott a programfüzetre Lilla, hogy messzire hessegesse baljós érzéseit: – „A tüzek ura, a pirotechnika mestere, Anton Stuver szemkápráztató tűzprodukcója!” – olvasta félhangosan Lilla a füzetkét, miközben ujjával követte a sorokat. – „Ez is érdekes. A Niagara-vízesés meghódítója, Charles Blondin Budapesten mutatja be hajmeresztő kötéláncos mutatványát...” A képeken a Nagy Blondin különböző majd minden pozitúrát megmutatott, ami lehetséges, és olyanokat is, melyek nem azok: ült, állt, feküdt, fejen állt vagy éppen egy széken, netán velocipéden egyensúlyozott a magasban, az egyik rajzon egy magasba emelt tűzhely fölött palacsintát dobott az ég felé.

Rég nem követte felesége ujját, helyette az ő gyermeki lelkesedésben égő arcát figyelte, majd illetlenül megcsókolta, mikor úgy tűnt, senki nem figyeli őket az ösvényen bandukolók közül.

– De Károly, te csacsi! Ezt nem illik, és különben sem vagyunk már gyerekek! – pirult Lilla.

Egy tágas tisztásra érkeztek, ahol népes tömeg állt körbe egy szakállas urat. A férfi, mintha Cooper könyveiből lépett volna elő, hatalmas karimás kalapot, szikrázó kitüntetésekkel dekorált elegáns barna felöltőt és combközépig érő csizmát viselt. Jobbjával hetyke szakállát simogatta, baljával a puskájára támaszkodott. Mellette egy alacsony, bajuszos úr méltatta a produkciót a közönségnek tölcsérrel a kezében.

– Hölgyeim és uraim, William 'Doc' Carver, a lövészet világbajnoka nemsokára megkezdi lélegzetelállító vadnyugati bemutatóját. Száz, ismétlem, száz üveggolyóbist fog szétlőni a levegőben, melyeket segédje hajít majd a magasba föl – mutatott a fapadokkal szemben felállított üveggolyókkal teli hordóra. – Mindezt szemkápráztató gyorsasággal! Foglaljanak helyet a padokon! William 'Doc' Carver, der Weltmeister des Schießen wird seine atemberaubende Wildwester Aufführungen alsobald beginnen...

Carver megkezdte a felkészülést, magabiztos arckifejezése eltűnt, helyette a koncentráció vonásait vette fel ábrázata. Amíg ellenőrizte asztalra terített puskáit, a tölcséres tolmács a helyüket elfoglaló közönséget szóragoztatta:

– Egy indiánus törzsfő „gonosz léleknek” nevezte el Carver urat, azt hiszem, ezen nem csodálkozhatunk, tekintve, hogy eredeti foglalkozása fogorvos! – Kuncogás futott végig a közönség sorain. – A bajnok arra kéri kedves közönségét, hogy számoljanak vissza száztól minden találatot követően! Der Meister bittet dem Publikum, nach alle Schlager von 100 herunterzahlen!

Puska dördült, a nézőtérrel szemközt egy golyóbis robbant csillogó darabokra – megkezdődött a mutatvány.

– Száz! – Ijedtség és a csodálat hangjai morajlottak végig a publikumon. – Kilencvenkilenc! – Alig tudták kiáltásaikkal követni Carver villámgyors lövéseit.

– Kilencven! – Lövés és találat követték egymást, a lövész egy masina pontosságával mozdult újra és újra, amikor puskája kifogyott, az asztalról kapott egy töltöttet segédjeitől.

– Nyolcvan! – A fegyver hangja egyre többeket vonzott a padok mögötti sorokba.

– Hetven! – Az ámulat és elismerés hangján pulzált a tömeg.

– Hatvanegy-hatvan! – Lilla szorosan belékarolt.

– Most már menned kell, Károly! – szólt Lilla, elszakítva tekintetét az előadástól.

– Negyvenkilenc-negyvennyolc!

– Tudom – válaszolta a tömeg két dobbanása között.

Elengedte Lilla kezét, és a kijárat felé indult, háta mögött mindinkább halkult és halkult a közönség hangja.

– Három-kettő!

– Egy! – Mikor az utolsót lüktette a tömeg, még hátranézett Lillára...